

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELOFIZETESI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyílttéri közleményeket
a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

Kultura a vidéken.

— Valami a rajzkiállításról. —

Zombor, 1908. június 22.

Szokásuk a boldog pestieknek, hogy bizonyos leereszkedő nyájassággal emlékeznek meg a vidék közművelődési állapotairól. Ott, hol szinte önkéntelenül is, mintegy a levegővel szipantják be magukba az emberek a haladás, a tökéletesedés vívmányait s hol ennelfogvást, — szent a hitük, — minden ötödik ember született bölcsész és esztétikus: — mosolyogva vesznek tudomást az elmaradt vidék kulturális öröklődéseiről. Még ugyan örülhetünk, ha egyáltalán tudomást vesznek róluk.

Elfelejtik azonban a jó urak, hogy a szépséges főváros kulturája épen a lenézett vidékről kapja újra, meg újra a felfrissítő, éltető erőt. A vidék egyes nagyobb pontjai kimeríthetetlen melegágyai a nemzeti közművelődésnek. Tudomány, irodalom, művészet akárhányszor itt bontogatják ki zsenge, friss hajtásaikat; azok részesülnek legtöbbször abban a kiváló szerencsében, hogy elültethetik a rózsafát, melynek virágait azonban már a jó pestiek tűzik keblükre nagy kegyesen. Szóval, mi vidékiek, csaknem általános, de kegyet-

lenül helytelen felfogás szerint még mindig csehül állunk kultura dolgában.

Efféle gondolatoktól tönkresilányított kedélyállapotban ballagtam fel három izben is állami főgimnáziumunk rajztermébe, a most bezáródott saját külön tárlatunkra, amelyet, hitemre mondom, roppantul nagy kedvem lett volna saját becses orruk elé tolni mindazoknak a potentátoknak, akik a magyar föld vidéki kulturáját valahol a messze Ázsiával kapcsolatosan szeretik emlegetni. Az ugynevezett rajzkiállításról szólok, melynek művészei egytől-egyig gimnazista emberké, tehát oly korban leledző emberi lények, kiknek ecsetjét és pasztellkrétáját még az istentől adott, velük született őstehetség, — no meg egy fáradhatatlan buzgó-ságu tanár türelmes utmutatása — vezérli csupán s művészetük, — természetesen, — nem hosszadalmas esztétikai előképzettség és imeretgyűjtés eredménye, hanem a bennük szunynyadozó s mesteri kézzel és figyelemmel felébresztgetett talentumok megnyilatkozása.

Mondom, ezt a mi kis helyiérdekű tárlatunkat készséges szívvvel toltam volna kényes orruk elé, — mert ők maguk dehogy jönnének el reá! — azoknak a szájalomraméltó kritikusoknak, kik a vidék kulturképességeit még

mindig egyenlőknek szeretik tekinteni a semmivel. Látván ezt a miniatűr kiállítását: aligha távoztak volna el az addigi ódon felfogással. A kulturának hatalmas gyökerei, üde hajtásai voltak ott letéve. Azok az apró emberké, — korukhoz mérten, — föltétlenül bámulatos dolgokat produkáltak. Amiről — sajnos — a zombori közönségnek igen kis része győződött meg a saját szemével.

Soha sem éreztem jobban, mint ezen a kis tárlaton, ama kiváló mondásnak igazán mély értelmét, mely mondást, — ha jól tudom, — néhai való jó Tóth Lőrinc akadémikusunk cselekedett meg valamelyik epigrammájában:

„Tiszteld a gyereket: ki, mi rejlik benne, ki tudja?”

S hogy a kulturának mily életerős, mennyire bőséges csirái rejlenek ezekben az általunk sokszor semmibe sem vett gyermekekben; bőséges alkalmunk volt meggyőződni róla ezen a mostani kis tárlaton. Ott nyugszik, ott szunynyadoz az az istenadta tehetség a fogékony gyermeki lélek mélyén s istenem, hány meg hány olyan esetet produkál az élet, amikor a gondatlan vagy elfogult szülői nevelés, ferde társadalmi felfogások, előítéletek elfojtják az idejekorán felcsillámló hajlamokat.

Az alkoholizmusról.

(Írta és a Kereskedelmi Alkalmazottak körében felolvasva **Latinovits Szaniszló.**)

(Vége.)

Hát hiszen igen szép az az érzés, amikor széles kedvünkben dallal verjük fel a világot. De hát iszik-e szeszt a daloló madár? A pajzán jó kedv, a szikrázó szellem embertársainknak kedves, kacagató humorunk nélkülözhetetlenné tesz bennünket a társaságban. De hát sörözik-e a jó kedvű, ugránczó mókus? S mily nagygyá, mily nemessé teszi a férfit a rettentetlen bátorság . . . nem dalban örökíti-e meg minden nemzet hőseinek emlékét, oroszlan bátorságát? — de hát bor kell-e az oroszlanak, hogy az állatok királya legyen. Nem!

Csak az ember, — a legtökéletesebb lény — az veti magát idegen befolyás alá, hogy érzelmeit változtassa s veti magát oly parancsoló kényszernek, mely örökös rabbá tesz. Oly bilincseket vesz magára, melyet többé le nem vethet, csak úgy, ha nagy lelki megrázkódtatás éri, vagy valami különös Isten kegyelme szállja meg lelkét, vagy ha öntudatlan álmából jó akaró lelkek felrázzák s eléje tárják embertelen voltát gyengeségének s keserves leckepézt lefizetése után visszanyeri emberi mivoltát.

Többé-kevésbé beszélhetünk valamenny-

nyien saját tapasztalatunkból. Ki nem volt közöttünk valaha oly állapotban, amikor a szesz lett urrá felette, vagy legalább ki ne látott volna másokat ily állapotban?

A hegy levétől vidámmá tett ember szinte öntudatlan pajzánkodásai kit ne kacagattak volna. De kit ne undorítottak volna azután meg, mikor a féktelen jó kedv kítőresei tulzattakká, a nevetető élceek undorítóan triviálisakká váltak. Ki ne látta volna a szesz által felkorbácsolt férfui önérzetet kötekedéssé, szóváltássá, gorombáskodássá s a legvégén ütlegeleléssé, vagy gyilkolássá fajulni. És ki ne látta volna a jó kedv folyton fokozódó kítőreseit sirásba, nevetető, szájalmasan nevetető sirásba fulni. Szomorú embert, kinek bánata vagy fájdalma van, vigadni, bánatát feledni s a végén elméjét eltompulni.

Tehát célt érünk! Vigak leszünk, bátrak leszünk, feledünk és e mellett mindenki tudja, hogy hazudunk. Jól fejezi ki a magyar ember: „bor beszél belőle”, tehát nem a saját énünket mutatjuk, hanem egy idegenét.

És mi mindennek az eredménye. A felizgatott idegekben beáll a reakció, a testünk elernyed, lelkünk, — bár fásultabbá válik — kétszeresen érezzük, amit feledni akarunk, de ehhez hozzájárul az önvád, az igazi „erkölesi katzenjammer”, amelyet nem gyógyít meg semmiféle eszmei savanyu tudó.

És így éljük napjainkat. A test hozzá szokik ehhez, mint a morfinizmushoz, hovatovább nagyobb adagokat kíván meg, — a léleknek napi szükségletét képezi az, hogy eltompuljon s mindennek vége homály, örökös homály s ami az embert az állattól megkülönbözteti, a lélek elvész s nem marad vissza más, mint az állat.

Csak hogy ez az állat semmire nem használható, nyűgje a családnak, szeméjje a társadalomnak s rosszabb négy lábú társainál, mert még igára sem használható.

Aki figyelemmel kíséri a lapok hasábjait, az „nulla dies sine linea” talál elegendő anyagot arra, hogy bizonyítva lássa azt, hogy az emberhez nem illő cselekedeteknek legalább fele abban az állapotban leli magyarázatát, amelybe az embert a szesz állapot juttatja.

(Nincsen tehát humánusabb, Isten szíve szerint leginkább való cselekedet, mint küzdeni alattomos ellenségünk ellen. Legyünk urai önmagunknak s ha győzelmet arattunk magunkon, embertársaink okulása, példánk követése megtermi gyümölcseit s minden embertársunk, ki utainkat követi, egy-egy erőnyűnkét rója fel azon lapra, melyről az utolsó itéletnél jötteteink sorozatát olvas-sák le.)

Ezek igazolják azt, hogy az iszákosság úgy az egyénre, mint a társadalomra káros hatással bír. Dacára annak, hogy nap-

A kulturának legtöbb esetben védtelen, de annál több elismerésre méltó harcosa aztán az olyan ember, aki ügyes kézzel, fogékony lélekkel, bőséges gyermek-ismerettel, sikeresen produktív életre tudja kelteni a zsenge ifjúságban a benne rejtőzködő művészi talentumokat. Ezek közé a ritka kiváltságos emberek közé tartozik főgimnáziumunknak fiatal rajz-tanára is, ki az én szememben a magyar közművelődés ügyének sokkalta számottevőbb előharcosa, mint akárhány, nagy hangon, sippal-dobbal kiabáló, de semmit sem cselekvő „kultur-bajnok.“

Zsoltos Benő.

A párbér és a nemkatholikusok. A kultuszminiszter körrendeletet intézett a törvényhatóságok fejeihez, melyben közli velük, miszerint elhatározta, hogy a nem katolikus vallásfelekezethez tartozó egyéneket végleg mentezi a katolikus lelkésznek teljesített dologi természetű párbérszolgáltatások alól, a katolikus lelkészeket pedig a jövedelmük elvesztéseért állami kárpótlásban részesíti. E végből minden egyes lelkészre nézve a nem katolikusok által teljesített szolgáltatásokról részletes kimutatást kér.

A Zomborvidéki Tanító-Egyesület közgyűlése.

A zomborvidéki rk. tanító-egyesület e hó 11-én Zomborban a központi fiúiskolában tartotta meg évi közgyűlését.

A közgyűlést délelőtt fél 11 órakor nyitotta meg Meszner István bezdáni apátplébános. Bejelentette a közgyűlésnek, hogy — miután a módosított alapszabályok értelmében általános tisztújítás van felvéve a közgyűlés tárgysorozatába — a maga és tisztársai nevében megköszöni az eddigi bizalmat, beadja a tisztikar lemondását s felhívja a közgyűlést, hogy a tisztújítást ejtse meg.

A módosított alapszabályok idevonatkozó része akkép intézkedik, hogy két elnök választandó, kik közül az egyik mindig egyházi, a másik pedig világi legyen.

Fejér Gyula zombori apátplébános indítványa folytán általános szótöbbséggel egyházi

elnökké Rechner Konrád Apatin község agilis plébános választott meg.

Rechner Konrád meghatva mondott köszönetet a bizalomért s nyomban elfoglalta elnöki székét s a gyűlést tovább vezette. Röviden kifejtette programját s általános lelkesedés közt kijelentette, hogy az egyesület színvonalának emelését minden téren teljes tehetségevel iparkodik előrevinni.

Társelnökké ugyancsak szótöbbséggel az egyesületnek 10 even át volt buzgó jegyzőjét, a megyében is nagy tekintélynek örvendő Nagy János bácskerti tanítót választották meg.

Jegyzővé, illetőleg titkárrá Csirfusz Károly bácskerti tanító, másodjegyzővé Deér Ferenc esantavéri tanító, könyvtárossá Gräff István zombori tanító és pénztárossá Hümpfner Alajos őrszállási plébános választották meg.

A választások megejtése után a közgyűlés az elnök indítványára táviratilag üdvözölte dr. Vározy Gyula érseket.

A közgyűlés a továbbiakban megállapította a választmány által javasolt ügyrendet, melyet nagy körültekintéssel, tárgyilagos s magvas hozzászólásokkal és kiegészítésekkel határozott formába öntött.

Ezután Gräff István zombori tanító felolvasta nagy gondal kidolgozott tanulmányát: „A tanítók, de különösen a kath. tanítók jogvedelméről.“

A könyvtáros jelentéséből feljegyezzük, hogy az egyesület könyvtára 1300 kor. értékű szakmüvekkel gyarapodott.

Kellemes hatást keltett az egyesületben Faragó János vármegyei kir. tanfelügyelő levele, melyben sajnálatát fejezi ki afelett, hogy a közgyűlésen nem jelenhetett meg, de ebben hivatalos távolléte akadályozta.

A közgyűlés mindvégig a legélénkebb hangulatban folyt le.

A gyűlés után társasbédre jöttek össze az egyet egyházi és világi tagjai a kath. legényegylet imponzáns épületében, ahol pohárköszöntőkben sem volt hiány.

Tudósításunk nem volna teljes, ha kihagynánk annak legszebb részét. Az egyesület közgyűlési határozatból kifolyólag 3 tagú küldöttséggel — melyben Rechner Konrád elnök, Nagy János társelnök és Csirfusz Károly jegyző vettek részt, — megjelent dr. Mayer Béla nyug. szatmári püspök úr lakásán, hogy hódolatát, szeretetét s mély tiszteletét lerója a tanítók jötevője iránt, aki nemcsak anyagilag áldozott tetemes összeget a tanítók felségélyezésére, hanem évtizedeken keresztül szellemi vezére, irányítója s valóságos jó atyja volt

az egyházmegye tanítóóságának. A nyugalmazott főpásztor kegyesen vette az üdvözlést s a küldöttség tagjait szokott szeretetreméltóságával a legszívélyesebben fogadta.

A június 28-iki nagy gyermekünnep.

Lázás tevékenységgel folynak a gyermekünnepi munkálatok. Mindenki kiveszi részét a derek munkából. Elragadó az a munkakészség, melyet a társadalom minden rétegéből való urak és hölgyek tanusítanak. És ez nem is lehet másképp ilyen nagyszabású ünnepség rendezésénél, amely próbaköve lesz annak, hogy mit tehet a társadalom, ha a tagoltságot előidéző válságfalak eltűnnek, ha minden dologtevő ember összefog s a közjó javára munkába áll.

A végrehajtó bizottság válogatott, lelkes csapata kijelölte már a maga körében minden tagja számára megfelelő munkakörét. Terhes munka vár mindegyikre. De mindenki teljesíteni fogja kötelességét. És az ünnepség óriási arányai, nagyszabású méretei dacára a legnagyobb rendben fog lefolyni. Annnyifele szórakoztató alkalmatosságról történt gondoskodás, hogy a közönség folyton el lesz foglalva. Minden egyes programpontra a legapróbb részletkéig ki van dolgozva. Katonás renddel van megszervezve minden. Az egész mulatság, noha megszámlálhatatlan részletből van összetéve, tömör, szerves egészet fog alkotni.

Csütörtökön kezdi a végrehajtó bizottság a parkban és a melette lévő füzesben felállítandó sátrak, színpadok stb. alkotmányok építtetését. Az egész park egy kis világvárossá fog varázsoltatni, melyben a világvárosokra emlékeztető nagy néparadat minden kényelmét, szükségletét meg fogja találni. S ha az idő is kedvezni fog, városunk falai között még nem látott mulatságban lesz részünk.

Kedvezőtlen idő esetén június 29-ére Péter Pál ünnepére halasztatik az egész ünnepség.

A gyermeknap vezetősége a következőképpen alakult meg:

Védnökök: Gróf Edelsheim Gyulai Lipót, az Orsz. Gyermekvédő Liga elnöke. Apatini Fernbach Károly, főispán. Ruffy Pál, miniszteri tanácsos, az Orsz. Gyermekvédő Liga alelnöke.

Diszelnökök: Apatini Fernbach Péter, országgyűlési képviselő. Hauke Imre, polgármester. Dr. Karsay Sándor, az Országos

nap után látunk előttünk lejátszó ily szomorú dolgokat, mégis leginkább a saját kárunkon akarunk okulni. A bűntények, vétések, kihágások egész láncolatai mind e rossz társadalmi szokásnak következményei.

A bírák, a rendőrség s ezek alapján összeállított statisztikai adatok igazolják, magunk pedig folyton szemtanui vagyunk annak, hogy a legtöbb büncselekményt szeszés állapotban levő egyének követik el. A verekedések, testi sértések, gyilkosságok 80—90 százaléka ittas állapotban lesz elkövetve... Budapest rendőrsége bizonyítja legjobban, hogy modern Babelhá fejlődő szép fővárosunkban például vasárnapi és ünnepi verekedések címén 2¹/₂ ezer ember szenvedett sérülést és pedig közel száz halálosat, de ezek csak azok, amelyek a hatóság tudomására jutottak s így bátran háromszorosra tehető azok száma, akik büntetéstől való félelmükben nem mertek jelentkezni, vagy feljelentést tenni. Hasonló arányt mutathat fel Zombor városa is, hol a vasárnapi bieszkázás szintén eléggé gyakori jelenség.

Ugyanezen okot látjuk fenforogni a vagyonelleni büncselekményeknél. Nagyon ritka eset az, ha valaki azért károsítja embertársát, mert éheznek. E bűntettek legnagyobb százalékát azok szolgáltatják, kik szeretik a vig életet, cimborákat, bort és egyéb italt s hogy ebben hozzájussanak, hát lopnak. Rendőrtisztviselői tapasztalatomból tudom, hogy valamely ily bűntény elkövetésekor a nyomozás számai mindenkor csaha-

tatlanul a kocsmába vezetnek s a letartóztatások majdnem kivétel nélkül ott történek. Józán életmód mellett az ember munkával keresi kenyerét s nem lopással.

A különbség csak az, hogy a közönséges csirkefogó a pálinka kedvéért lop, az uri gazember pezsgő irányában csal, sikkaszt vagy hamisít, de utja mindkettőnek egy.

Az iszákos ember képes a leggyalázatosabb dolgok elkövetésére. S vajjon az erkölcs megölője nem-e az alkohol? Az alkohol a legnagyobb kerítő! Legtöbb házasságtörésnek, elválásnak is az az oka. A házasságot egy bizonyos korig a fizikai szerelem tartja össze. Az iszákos ember mámorokozta bufeledtségében pazarolván erejét, e kötelekek nem kötik életpárjához, azok meglazulnak és előbb-utóbb szétbomlanak. — Ugyancsak az alkohol élvezete rontja az ifjúság ez irányu erejét, s talán erre vezethető vissza soknak idegenkedése a házasságtól.

Minden fillér, mit szeszés italra adunk, csak kidobott pénz, az ital soha senkinek nem használt, csak ártott. Sajnos a tudomány ezt csak későn fedezte fel, s így az emberiségnek e természetűvé vált szokása ellen küzdeni nehéz, nehéz annyival is inkább, mert a finanszenik ebből a szokásból kitűnő jövedelmező forrást nyitottak, s maguk az államok, a legnagyobb erkölcsi testületek jövedelmük egy nagy részét ebből szerzik.

A nép jövedelmének egy igen jelentékeny részét szeszre adja ki. Sok ezer ember elissza teljes keresetét, hagyván nyomorral küzdeni családját, míg maga vigan kocsmázva züllik és száll mind mélyebbre. Így folytatja életét, munkakedve lankad, munkaképessége elvész, terhére válik mindenkinek, lopásra, rablásra, gyilkolásra vetemedik és szennye lesz a társadalomnak. Korán elpusztul, növeli a kenyértelen özvegyek, árvák számát s ahelyett, hogy a közületnek, melyhez tartozik, hasznos tagjává válnék, annak csak a terheit szaporítja.

Árvaházak, fogházak, hülyék intézeteit, kórházakat, tébolydákat szaporítja, szükségképpen emeli a közbiztonsági közegek számát, ezzel emeli a közkiadásokat, melyek csak adók útján fedezhetők s így a lakosság folyton emelkedő adókkal terheltetvén, ennek következménye a megélhetéshez szükséges cikkek drágulása, a nyomor fokozása.

Ebből láthatjuk, hogy ezek könnyelműsége mily messzeható károkat okoz. Ha országunk lakossága azt a közel egy milliárd koronát, mit évente szeszés italokra kiad, jobb táplálkozásra, ruházódásra, nevelésre adná, mily más viszonyok állának be. Virágzó ipar, kereskedelem fejlődnek ki s óriási rugót nyerne azon nemes mozgalom, mely azt célozza, hogy minden nép maga legyen ura a sorsának.

Gyermekvédő Liga ügy. igazgatója. Bajsai Vojnits István, alispán.

Elnök: Dr. Falcione Árpád.

Tiszteletbeli és társelnökök: Dr. Alföldy Árpád, dr. Alföldy Gedeonné, Antits A. M., dr. Balogh Ernő, Bárany Zsigmond, Bárczy Iván, Bikár P. Milutin, dr. Birvalszy György, Bittermann Nándor, Blagojevits János, dr. Bruck Árminné, dr. Buják József, Buday Gergely, Dömötör Pál, dr. Duchon János, Engländer Reza, dr. Eperjessy Béla, Falcione Gusztáv, Falcione Lajos, Falcione Lőrinc, dr. Falcione Nándor, Faragó János, Fejér Gyula, Fernbach Bálint, Fernbach Károlyné, dr. Fischer Mihály, dr. Fodor Mihály, Frey Imre, Gehring Ede, Georgievits Szilárdné, Gräff Nikáz, dr. Grüner Samu, Gyurisits György, Holländer József, id. Janovits Gyula, Jovanovits Leona, id. Karácson Gyula, Karakasevits Milivoj, Koczkar Adrienne, Koczkar Zsigmond, dr. Konyovits Dávid, dr. Kosztits Lázár, Kozma László, Kraicz Lajos, Krizmanits Imre, Kupuszarevits Lyubomir, dr. Lallosevits János, Latinovits Pál, Latinovits Szaniszló, Listyevity Titusz, Lombos Alfréd, Maglits István, Martin Tivadar, Masits Novák, Mérő Ignác, Mihajlovits Kornél, dr. Mikosevits Kanut, dr. Molnár Károly, Módes János, Nikolits István, Novákovits Izidor, dr. Pavlovits Simon, Popovits Aurél, Popp György, dr. Poppovits Istváné, Poppovits Sebő, Prokópy Imre, Raab Béla, Rác Soma, Raits Milán, Rittinger Antal, Roheim Zsigmond, dr. Sági Samu, Scultéty Ferenc, Schlieszer Sándorné, dr. Simonovits Radivoj, dr. Strasser Lajos, öz. dr. Spitzer Mór, Széchenyi József, id. Szemző Gyula, id. Szemző István, Szigeti István, Szilágyi Mór, Szondy Mátyás, Sztrellich Zsigmond, Sztankovits György, Tantner Ottó, Tarczay Dezső, Terzin Pál, dr. Thurszky Zsigmond, Trencsény Károly, Vértesi Károly, Vuits János, Vukicsevits Katinka, Vukicsevits Gy. Miklós, Wamoscher Áron, Weidinger Lajos, Wundszám Ida, Zsulyevits Ernő.

Végrehajtó bizottság: Elnök: dr. Falcione Árpád.

Alelnökök: dr. Frank Mihály, dr. Lallosevits János, dr. Sági Samu, Tarczai Dezső.
Titkárok: dr. Birvalszy György, dr. Feles Adolf, Prokópy Imre, dr. Zátanyi Dezső.
Jegyzők: dr. Bugarszky Nenád, Klemm Gyula, dr. Lederer Dezső, Szondy István.

Pénztárnok: Raisz Lajos.

Gazda: Demetrovits Sándor.

Bizottsági tagok: Athanackovits Miroslav, Briedmann Andor, dr. Bauer Imre, Bosnyák Ernő, Csávosi Lajos, Cservenka József, Czettl Dezső, Czveits György, dr. Duchon János, Fehér Jenő, Gräff István, dr. Grigorievits Emil, Gruda Pál, Gruits Vladimir, Haasz Gyula, Hajósevits Ferenc, Ilkits István, Jablonszky Miklós, János Gusztáv, Király Lajos, Khloyber Lajos, Konyovits Antal, Krump Vilmos, Lithway Béla, Listyevity Titusz, Legetics Miklós, Lombos Albert, Pártos Samu, dr. Pastrovits Iván, dr. Pataj Sándor, Petényi József, Polzovits Döme, dr. Poór Béla, Popovits Sebő, Raits Milán, Rác Soma, Répits Ferenc, Rittinger Antal, Schlieszer Sándor, Stratimirovits Milán, Szabó László, Szauer Sándor, Szigeti István, Szviresevits Risztó, Tantner Ottó, Temunovits József, Tilger Mihály, Tomesányi Aladár, Varga István, Vuits Mihály, Vuits István, Vujevits Alajos, Vukicsevits B. Pál.

Ezen kívül még ezer tagból álló rendező bizottság működik.

A kath. legényegylet székházának felavatása.

Megirtuk, hogy a zombori katolikus legényegylet e hó 28-án avatja fel ünnepélyesen az Erzsébet-köruton újonnan épült székházát.

A modern, új székház dr. Vározy Gyula kalocsai érsek áldozatkészségéből épült. Az egyesület halálból megfestette díszterme számára az érsek arcképét. Az arcképet szintén a június 28-iki ünnepély keretében fogják leleplezni.

Az ünnepély sorrendje a következő: Délelőtt 10 órakor ünnepélyes szentmise a szent István templomban, a zombori polgári kaszinó egyleti dalárda tagjainak közreműködésével. Az egyesület tagjai és a vendégek fél 10 órakor gyülekeznek az egyesület helyiségében.

A házbeszételek délelőtt 11 órakor lesz, mely után diszközgyűlést tartanak a következő tárgysorozattal:

1. Elnöki megnyitó.

2. Indítvány a fővédnökök, védnökök és tiszteletbeli tagok választására.

3. Dr. Vározy Gyula érsek arcképének leleplezése. Az ünnepi beszédet mondja tiszteletbeli *Kleiner* Nándor. Az „Eccc sacerdos“-t éneklé a zombori iparos dalárda.

4. A diszközgyűlés berekesztése s a jegyzőkönyv hitelesítésére 4 tag kiküldése.

Az esti előadás sorrendje:

1. Prolog. Irta és mondja: Latinovits Szaniszló.

2. Előadja az iparos dalárda: Haydn: „Teremtés“ című oratoriumából a 4. szám „Csodálva néz a nagy műre“. Szólo és kar. 13. „Az egek beszélnek az Ur dicsőségét“. Kar és hármás. Zongorán kíséri özvegy Waleth Jánosné urnő, harmoniumon Lombos Albert. Személyek: Gábor főangyal — Hrabovszky István, Ráfael főangyal — Csernetits Mariska, Uriel főangyal — Varga Kálmán. Angyalok kara: Gráber Katica, Hrabovszky Annuska, Kmetz Annuska, Makra Rózsa, Mayer Krisztina, Paul Paula. Partlics Adél, Pancsics Juliska, Répits Mariska, Stempel Vilma, Szelmann Annuska, Wallner Helén és Juliska, Varga Mariska és a dalárda férfikara.

3. A celli búcsú. Melodráma. Irta Endrődi Sándor, zenéjét szerző Hazslinszky Gusztáv. Mihajlovits Ivánka zongora és Szántó Károly harmonium kísérete mellett előadja Kaich Erzsike.

4. Az áldott ház. Szinpadai kép. Irta: Dömötör Pál kir. ítélőtáblai bíró. Személyek: A vándor: Dvornák Miklós. Nyomdaszegéd: Kovalovszky István. Péksegéd: Schink József. Kömiveszegéd: Mayer József. A hitnemtóje: Mészáros Mariska. A remény nemtóje: Hajnal Krisztina. A szeretet nemtóje: Horváth Mariska.

Az előadás kezdete este pont 8 órakor Belépődij: Személyjegy a fentartott helyekre 2 korona, a többi helyekre 1 kor. 60 fillér. Családjegy (három személyre) 4 kor. 50 fill.

H i r e k .

A gyermekünnep tarkaságaiából.

— Illatos posta. —

A f. hó 28-iki végtelenül mulatságosnak ígérkező tarka, zajos vásári lármája közepette itt-ott a poézis színei is meg fognak csillani. Üzenetek röpködnek majd szerteszét. Színes, illatos, bájos üzenetek, eleven virágnyelven. A nőtisztviselők virágpostája lesz a hangulatos, poétikus levelezés előmozdítója. Az „Illatos posta“ sátrából kerülnek majd elő az apró virágkosaras leányok és csábító mosolygással kínálják virágaikat és lapjaikat szerteszét mindazoknak, akiknek szeméből valami előszóval nehezen elmondható titok sugárzik ki. De könnyen lesz ez leírható a nőtisztviselők levelezőlapjaira, mert hisz ott lesznek bátorító szemeikkel, kábitó illattal és minden szívbe könnyen beférkőző szépségükkel az eleven virágok, melyekkel a lapok ékeskedni fognak és melyek könnyebben megértetik az írott, szép szavakat.

A megírt lapok befogadására készen áll majd az illatos posta központi gyűjtője, honnan fúrge, kicsiny jelmezes virágpostások hordják majd szerteszét a mindenütt szívesen látott üzeneteket.

És e poézis mögött nem rejlik a jótékony cél által ugyan menthető tulnag ár-emelés, ellenkezőleg hihetetlenül csekély lesz az ára ennek a virágos beszédnek. Levelezőlap és virág mindössze 10 fillér. Hisszük, hogy lesz kelete, nagy lesz a forgalom. Ilyen olcsón ugyanis ritkán lehet beszélni.

Polgári leányiskola Zomborban.

Lapunkban többször rámutattunk már arra a vizás körülményre, hogy több mint harmincezer lelkét számláló városunkban az apácánének vezetése alatt álló polgári iskolán kívül nincs még egy intézet, mely leánygyermekünknek az elemi iskolán túli képzésével foglalkoznék. Egy ilyen intézetnek hiánya minden iskolaév végén s különösen az iskola év elején mutatkozott legszembetűnőbben, mikor sokan a szülők közül, kik leánygyermeküket a polgári iskolába szánták, még a legnagyobb protekció igénybevétele mellett sem kaphattak helyet az egyetlen és túlszűrt iskolában. Évről-évre számtalan panasz merült föl ebben az irányban, de hát egyebet nem tehettek, mint vagy beadták az elemi iskola ötödik osztályába a gyermekeket, vagy más városba vitték őket továbbképzés végett. — Örömmel kell tehát üdvözölnünk azt az intézményt, mely e régen érzett és mindenki által ismert bajt orvosolja. Krump Anna, okleveles polgári iskolai tanítónő, kérvényt nyújtott be a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, melyben magán polgári leányiskola nyitására kér engedélyt. A város közigazgatási bizottsága a legmelegebb pártolással terjesztette föl a kérvényt. Mint a legilletékesebb tényezőktől értesültünk, az engedély megadásának mi sem állja útját, s a magán polgári leányiskola szeptemberben biztosan megnyílik egyelőre az első és második osztállyal. A könyvkereskedésekben ivenk vannak megfektetve, melyeken előjegyezhetni. Az intézet tulajdonosa az érdeklődőknek szívesen szolgál felvilágosítással. Ugy tudjuk, hogy az érdeklődés az új intézmény iránt oly nagy, hogy annak sikere előre is biztosítottnak vehető.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kardos Ignác hatvani állami polgári iskolai igazgató-tanítót jelenlegi minőségében az újvidéki állami polgári fiúiskolához helyezte át.

A honvédség köréből. A honvédelmi miniszter rendelete folytán Papp György, a szabadkai 6. honvédkiegészítő parancsnokság nyilvántartásában álló tartalékos építészeti számgyakornoknak a tisztviselői rend fokozatáról kért lekötésének elfogadtatott.

Allamosítás. A közoktatásügyi miniszter az apatini 16 tanerős községi jellegű népiskolák allamosítását az 1909. évi szeptember 1-től kezdődő hatályllyal kimondotta.

Te Deum. A helybeli róm kath. fiú- és leányiskolák június hó 28-án reggel 8 órakor tartják a plébánia-templomban az évzáró isteni tiszteletet. Ez alkalommal a fiúiskola V-VI. osztályú növendékei Te Deumot énekelnek. az Iparos dalárda vegyeskara pedig a mise első felében Goepfert F-dur miséjét, második felében Haydn Teremtés oratóriumának két számát adja elő, offertóriumra Hrabovszky István éneklé „Óh szűz anyánk“ című Mária-dalt. Az áhitatgerjesztő énekszámokhoz dr. Kanyó Gyula segédlelkész művészi orgonakísérete adja a méltó keretet.

Szépségverseny. A f. hó 28-iki gyermekünnepén, mint már jelezte, szépségversenyyel lesz egybekötve; gyermek-, leány- és asszony szépségversenyyel. A szavazó lapokat három színben fogják árusítani, piros, fehér és zöld színben. A fehér az ártatlanság színe, ez tehát a gyermekeké, a zöld a reményteljes leányoké, a piros a kifejlett, szép, szerelmes asszonyoké. A szavazó lapokon a következő kérdés áll: „Ki a legszebb gyermek (leány, asszony) a városban? Reméljük, hogy minden anya elhozza gyermekét, mert kit nem érdekelné az, hogy az ő gyermekét tartásuk legszebbnek a városban? És ugyan melyik leány, melyik asszony nem kívánja elvinni szépségének ezt az örök időkre való bizonyítékát? A parkban több helyen urnákat fognak felállítani a szavazó lapok gyűjtésére, melyek 3 darabonként 20 fillért fognak árusítani. A szavazást este 8 órakor lezárják és aki a legtöbb szavazatot nyeri, díszlevelet kap. A szépségverseny győztesének neveit ki fogják kiáltani.

Táncestély. A zombori ösztimunkás-ság f. hó 21-én vasárnap a „Munkásotthon“-ban táncestélyt rendez. A táncestélyt minden vasárnap megismétlik.

Követendő példa. Zalavármegye szabályrendelettel tiltotta el a 15 éven aluli gyermekeket a dohányzástól. Ha a szülőket mulasztás terheli a felügyelet tekintetében, 100 korona pénzbüntetéssel sújthatók.

A munka áldozata. Vucovkovics György újvidéki asztalosmester két hónappal ezelőtt Miskovits Dragomirt, mint inast magához szerződtette. Folyó hó 17-én délelőtt a mester a tapasztalatlan inast a benzinmotor mellé állította, hogy a gép helyes járását vigyázza meg. Amint a tapasztalatlan inas a gép körül forgolódott, keze a kerekek közé jutott, oly szerencsétlenül, hogy az 5 ujját tőből leszakította. A szerencsétlenül járt inast most a kórházban ápolják. A megtartott vizsgálat kiderítette, hogy a szerencsétlenségnek a mester az oka, miután a két hónapos inast küldte a benzinmotor megfigyelésére s miután a kerekeken védőkészülék sem volt. Vucovkovics György ellen megindították a büntető eljárást.

Gyilkosság. Vaskuti tudósítónk írja: Nem mulik ünnep vagy vasárnap, hogy községünkben verekedés ne fordulna elő. A vaskuti egyik koresmájában nagy dárídót csaptak a legények. A többek között ott volt Schäffer Pál és a falu legduhajabb legénye, a falu réme: Bergmann István is. Évek óta nem fordult elő táncmulatság, amelyen Bergmann valakivel össze ne veszekedett volna. Vagy ő ment haza bezuzott fejvel, vagy ő küldött haza néhányat véres fejvel. Most is verekedést kezdett Bergmann Schäfferrel. Ez azonban el akarta kerülni a verekedést és eltávozott a koresmából. Bergmann utána ment és az utcán belekötött újra. Most a két legény egymásra rohant és öltre kapott. Schäffer bicskát rántott elő és a verekedés hevében markolatig belemártotta Bergmann mellébe. Bergmann a szurás után összerogyott és néhány pillanat alatt elvérzett. Schäffert a csendőrség letartóztatta és átadta a bajai járásbírósnak.

HIRDETÉSEK.

ZOMBORI DEÁK OTTHON.

A következő tanévre felvétetnek gimnáziumi és felső kereskedelmi iskolai növendékek **korlátolt számban**.

Az intézetben egy főgimnáziumi és egy felső kereskedelmi iskolai bennlakó tanár gyakorolja a tanulmányi felügyeletet.

Havi teljes ellátás 45 korona.

Pedagógusok gyermekei kedvezményes árban részesülnek.

Prospektussal készséggel szolgál a Deák Otthon Igazgatósága.

859/1908. szám.

Pályázati hirdetmény.

Bácsordas községben 10 havi időtartamra folyó évi szeptember hó 1-étől kezdődőleg helyettes irnoki állásra pályázat hirdettetik.

Javadalmazása havi 63 korona utólagos részletekben.

A német nyelv ismerete kívánatos. A pályázati kérvények Bácsordas község jegyzőjéhez **f. évi augusztus hó 15-éig** terjesztendők be.

Bácsordas, 1908. június hó 19-én.

RUMBACH MIHÁLY,
jegyző.

3-1

1340. szám. 1908.

Arverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szabadkai kir. törvényszék 1908. évi 3716 számú végzése következtében dr. Lánczi Félix szabadkai ügyvéd által képviselt Délvidéki közgazdasági bank javára dr. Birvalszy György zombori lakos ellen 2000 kor. s járuléka erejéig 1908. évi április hó 22-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján felülfoglalt és 2169 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: különféle házi butorok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járásbírósa 1908. évi V. 392/2 sz. végzése folytán 2000 korona tőkekövetelés, ennek 1907. évi december hó 15. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 132 koronában bíróság már megállapított költségek erejéig Zomborban adós lakásán leendő eszközlésére 1908. évi július hó 4-ik napjának délelőtti 8^{1/2} órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükséges esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Zomborban, 1908. évi június hó 8-án.

Styrum Mór,
kir. bir. végrehajtó

2634/kg. 1908. szám.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye titeli járásba kebelezett Káty községben üreseedésben levő végrehajtói állásra pályázatot hirdetek s felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **f. évi július hó 13-ig** annál is inkább adják be, mert a később érkezők figyelembe vételni nem fognak.

Az állás javadalmazása évi 600 kor.

Titel, 1908. június hó 14-én.

SZEMZŐ JÁNOS,
főszolgabíró.

2-1

1600. szám 1908.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. törvényszék 1908. évi 5715. számú végzése következtében dr. Scheer Ármán zombori ügyvéd által képviselt Sztójkovits Nenádné zombori lakos javára Konyovits Péter zombori lakos ellen 260 kor. s járuléka erejéig 1908. évi május hó 13-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján felülfoglalt és 1820 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: kocsi, tehének és lovak nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járásbírósa 1908. évi V. 1022/2. sz. végzése folytán 260 korona tőkekövetelés, ennek 1908. évi április hó 15. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 79 kor. 08 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Zomborban adós lakásán leendő eszközlésére 1908. évi július hó 4-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Zomborban, 1908. évi június hó 8-án.

Styrum Mór,
kir. bir. végrehajtó.

10-6

Ujsóvén eladó

egy remekül berendezett

MOTOROS HENGERMALOM.

Ajánlatok: „Motormalom“

cimen Ujsóvéra küldendők.

Ügynökök díjaztatnak.

60402/V—1. szám.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

A kandlei szakadó Dunapart folytatóságos biztosításához, valamint 1898. évben épült kandlei partvédezet helyreállításához szükséges 6312.0 köbméter I. osztályú és 29439.0 köbméter II. od osztályú kőanyag szállítására és tervszerű beépítésére néve **folyó évi július hó 8-án déli 12 órakor** a m. kir. földmívelésügyi minisztérium I. emeleti tanácstermében nyilvános zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A tervek, továbbá a kötendő szerződés tervezete és az annak kiegészítő részét képezendő általános és részletes feltételek, valamint az ajánlati feltételek a zombori m. kir. folyam mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők s ugyanott szerezhető meg az ajánlati minta is.

Az ajánlatok, melyeket az ajánlati feltételek szerint és az előirt minta használatával kell kiállítani, a fent jelzett nap délelőtt 11—12 órájáig a m. kir. földmívelésügyi minisztérium házipénztáránál nyújtandók be. Budapest, 1908. június hó 12-én.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Üzlet áthelyezés.

Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy

üzletemet

Zrinyi-utca 8. számú saját házamba helyeztem át. Kérem a n. é. közönség szives további jóindulatu támogatását.

Tisztelettel

5-4

DOLENCITS JÓZSEF
puskaműves Zombor.

HIRDETÉSEK

FELVÉTETNEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

Eladó lakóházak.

Az Apatini-uton levő 80.,
82. számú házaim, nemkülönben a 84. sz. is, mely

**szatócs-üzlettel
és korcsmával**

van egybekötve, az italmérséi
engedéllyel együtt, szabad kéz-
ből eladó. — Bővebbet a tu-

lajdonos: **Rovákovits Pálné.**

3-1

Birtokeladás folytán egy tel-
jesen jókarban levő cséplő-
garnitúra eladó.

Rohonczy Gida

uradalma Törökbece.

4779/tkvi 1906. szám

Arverési hirdetmény.

A zombori királyi törvényszék, mint te-
lekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a vb
Korona Gözmalom Részvénytársaság tulajdonául
bejegyzett a zombori kir. törvényszék (és kir.
járásbíró) területén lévő, Zomborban fe-
lő, a zombori 212 számú betétben A. 1-2. sor,
4073/2 hr. 233 □ öl 4556 korona, — 3. sor,
4078/1-a hr 213 □ öl 1704 korona, —
A. III. 1-3. sor, 4074, 4075., 4073/3. hr.
sz. ingatlanok 12877 korona, — A. IV. 1-4.
sor, 4073/1, 4077/1, 4078/1-i és 4078/1-k
hr. sz. ingatlanok 5988 korona, — A. V.
1-2. sor, 4077/2 és 4078/1-b hr. számú
ingatlanok 3370 korona, — A. VI. 1-2. sor,
4077/3, 4078/1-g hr. számú ingatlanok
2784 korona, — A. VII. 1-2. sor, 4077/4,
4078/1-f hr. sz. ingatlanok 2492 korona, —
A. VIII. 1-3. sor, 4077/5, 4078/1-e, 4076.
hr. sz. ingatlanok 4038 korona, — A. IX.
1-2. sor, 4077/6., 4078/1-d hr. számú in-
gatlankok 1640 korona, — A. X. 1-2. sor,
4077/7. 4078/1-c hr. számú ingatlanok 1824
korona, — A. XI. 1-2. sor, 4077/8., 4078/1-b
hr. számú ingatlanok 1824 koronában ezennel
megállapított kikiáltási árban a végrehajtási
árverés joghatályával bíró önkéntes árverés
elrendeltetik és hogy a fennebb megjelölt in-
gatlankok az 1908. évi augusztus hó 10-ik
napján délelőtt 10 órakor Zomborban a hely-
színén megtartandó nyilvános árverésen a meg-
állapított kikiáltási áron alul is eladatni
fognak.

Arverezni szándékozik tartoznak az in-
gatlankok becsárának 10 %-át készpénzben,
vagy az 1881. évi LX. törvények 42. §-ában
jelzett ártolyammal számított és az 1881.
évi november hó 1-én 3333. szám alatt
kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8.
§-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a ki-
küldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c.
170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál
előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű
elismervényt átszolgáltatni.

Zombor, 1908. évi május hó 6-án.

A kir. törvényszék mint tkvi hatóság.

Radány,
kir. tszéki bíró.

**LEGJOBB MINŐSÉGŰ
HAZAI
GYÁRTMÁNYÚ
OKMÁNY, IRÓ ÉS
FOGALMI PAPIROK**
KAPHATÓK MINDEN JOBB
PAPIRKERESKEDÉSBE

Eladó ház.

Zomborban a Bánát-külváros-
ban levő ház (**Kistemető-utca
12. sz.**), mely áll **4 lakásból,
szabadkézből eladó.**

Bővebb felvilágosítással szol-
gál a tulajdonos:

Széles János. Stvrteczy Mihály.

Bittermann Nándor és Fia

☒☒ kö- és könyvnyomdája ☒☒

ZOMBORBAN,

☒☒ a vármegye palotájában. ☒☒

Megrendelések a legrövidebb
idő alatt szállítanak. o

*

Papir- és írószerek a bevásárlási áron.

*

Könyvkötői munkák

elfogadtatnak és a kiállítási áron
szállítanak. =

*

☒☒ Községi nyomtatványokból ☒☒

☒☒ nagy raktár. ☒☒

*

60-34

Telefonszám: 18.

Házeladás.

Felsőváros Rókus-utca 19.
sz. alatt 3 utcai és 2 udvari
szoba, 3 konyha, 3 fafélszer,
nagy pince, nagy kert jó
feltételek mellett eladó. ☒

* **!! Villanyos csillárok. Disműárúk chinaezüstből. !!** *

Gyermekkoscsik! **10-7** **Gyermekjátékok!**
Férfiingek, napernyők, nyakkendők, csipkék,
harisnyák, keztyűk, övek,
valamint összes cikkeink
még csak rövid ideig
mélyen leszállított áron!

Férfikalapok és valódi panamák
óriási választékban, rendkívül olcsón!!
Porcellán edény beszerzési áron alul kiárusítottak!

Goldfahn Sándor és fia,

ZOMBOR, Kossuth Lajos-utca, a különlegességi tőzsde mellett.

* **!!! Grammophonok. o o o Utazó bőröndök. !!!** *